

Káptalantóti Szent Márton-temploma

2011 szeptember 09. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Meg kellene számlálni, hány olyan régi templomunk szerepelt már e sorozatban, amelyik Szent Márton nevét viseli. Különösen a Dunántúlon találkozunk s?r?n ezzel a patrocíniummal. Nem véletlenül az egykori római provincia területén: Savariában – Szombathelyen – született 317 körül a katonából lett szent élet? tours-i püspök. István királyunk ?t választotta segít?jéül, zászlaján Márton képmásával indult harcba, az ? tiszteletére szentelték fel az els? Benedek-rendi apátságot Szent Márton hegyén (Pannonhalmán). László király 1093-ban az ország patrónusának emelte Sz?z Mária mellé. Bálint Sándor Ünnepi kalendáriuma szerint Boldogasszony után Márton a legkedveltebb templom- és oltárvédelmez? magyar földön. Már az Árpád-korban számos plébánia és rendház viselte a nevét, Szent Márton óvta a szepesi, gy?ri és pozsonyi káptalant, amint – a mai szlovák f?városban található – koronázó f?templomunk ?si címe is Márton. A török id?k után újjászületett kultusza f?leg a katolikus Dunántúlon hagyott nyomot. 1777-ben a szombathelyi püspökséget Szent Márton oltalmába helyezték, Padányi Bíró Márton püspök a veszprémi egyházmegye területén er?sítette meg a tiszteletét.

A Tapolca közelében fekv? Káptalantóti plébániájának szintén Márton a névadója. A mindössze négyszáz lakosú település közepén álló, k?fallal kerített templom órapárkányos tornya, hajójának boltozata, ablakai és egész berendezése a XVIII. század barokk stílusát tükrözi, azonban az épület tömege, alaprajza – és vélhet?en a falazata – láthatóan ?rzi az eredeti, középkori mivoltát. Régészeti kutatására nem került sor, azonban a hajó nyugati homlokzatához csatlakozó tornya, a keletelt szentély formája – kívül sokszög?, belül köríves apszisával – akár két régi építkezési korszakról is tanúskodik. A harangtorony arányai, k?b?l falazott hegyes gúlasisakja a hazai gótika

idején Itáliából érkezett divatról árulkodik.
Történeti adatokkal gyéren szolgálnak forrásaink. Káptalantóti neve feltehet?en 1256-ban, bizonyosan 1272 és 1274 között szerepel el?ször írásban a zalavári konvent határjárási levelében, „Thoty” alakban. A régi magyar nyelvben tót névvel a velünk élt szláv – a mai szlovén, szlovák, horvát – fajtájú és nyelv? népeket jelölték, akik közül egy kis csoport lakhatott a honfoglaló magyar Vérbulcsú, más néven Lád nemzetség szállásterületén. Kál horka, a 955-ben Augsburgnál kivégzett Bulcsú vezér apjának nevét tíz – nagyrészt elpusztult – település ?rzi a Káli-medencében, amelynek nyugati szegletében két Tóti falu is volt: Alsó- és Fels?tóti. Az utóbbiban állt az 1270-es évek elején említett Szent Márton-plébániatemplom (a község keleti határában lév? Sabar-hegyen a másik Tóti templomának csekély romja szintén látható). Mivel a Vérbulcsúk 997-ben Koppány vezér oldalára álltak, leverésük után István király a korona uralma alá vonta birtokaikat. Tóti kegyura a középkor óta a gy?ri káptalan. 1550-ben a község Káptalantótiként szerepelt összeírásban, már – a szomszédos Csobánc vára körüli török–magyar csatározások következtében – elpusztult faluként. 1714-ben a káptalan tette használhatóvá romos templomát, majd – Bíró Márton püspök jóvoltából – 1765 és 1773 között újjáépítették. Villámsújtott tornyát 1803-ban renoválták, a f?oltáron látható három méter magas Szent Márton-képet 1828-ban készítette egy gy?ri fest?.
A vulkáni tanúhegyek, sz?l?skertek, erd?k és legel?k övezte falu temploma nagyszer?en illeszkedik a fest?i tájba.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló